

مسئول بی تخصص دروغگوست

۴ اردیبهشت ۱۳۹۴ ساعت ۲۳:۲۷

در نظامهای سیاسی ای چون جمهوری اسلامی ایران که مفهوم عقلانیت تنها با معنای ابزاری آن تبیین نشده است و اهداف و ارزشهای جامعه به شکل توأمان مورد توجه قرار گرفته اند مقوله تعهد و تخصص از جایگاه خاصی برخوردار گردیده است. اینکه یک فرد در جامعه به چه میزان نسبت به کار خود متعهد و چه مقدار متخصص است از مسائلی است که می تواند تبعات سیاسی خاصی را به همراه داشته باشد. بر همین اساس بر آن شدیم تا مصاحبه ای را با دکتر محمد صادق کوشکی عضو هیئت علمی دانشگاه تهران ترتیب دهیم که در ادامه می خوانید.

در آغاز بفرمایید که رابطه بین تعهد و تخصص را به لحاظ مفهومی چگونه می بینید؟ این دو مفهوم در کشور و فرهنگ ما به درستی تعریف نشده اند. به عبارت دیگر تعهد تنها به یک سری عقاید خاص محدود شده است و تخصص را نیز صرفاً در بعد مهارت‌های کاری تعریف کرده اند. درحالی که این دو تعریف غلط است. اگر کسی مهارت کاری نداشته باشد و مسئولیتی را قبول کند اصلاً این شخص متعهد نیست بلکه دروغ گو است و عمل وی به آنحوی خیانت در امانت محسوب می شود. امکان ندارد بتوانیم از کسی که مهارت، توان و لیاقت انجام کار خاصی را ندارد به عنوان متعهد بدون تخصص نام ببریم. پس اینگونه نیست بگویم یک آدمی متعهد هست ولی متخصص نیست. آدمی که متعهد هست و در هیچ حیطه‌ای متخصص نیست اصلاً متعهد نیست بلکه یک شخص به درد نخور و بی خاصیت است. به همین خاطر اگر شخصی متدین به معنای واقعی باشد حتماً در عرصه‌ای یا عرصه‌هایی توانمند خواهد بود. عده‌ای که مفهوم تعهد را نمی‌فهمند این دو را از هم جدا کردند و گرنه امکان ندارد یک فرد دین دار و متدین پیدا کنید که این آدم بگوید من هیچی بلد نیستم و به هیچ دردی نمی‌خورم اگر این شخص به هیچ دردی نمی‌خورد پس دیندار هم نیست.

به نظر شما در این سی و پنج سالی که از عمر نظام مقدس جمهوری اسلامی می‌گذرد روند بین تعهد و تخصص چگونه بوده است؟ شما با این سوالاتان همان تفکیک غلط را که من همان آغاز بحث مطرح کردم تکرار می‌کنید.

البته بیشتر منظور من در بعد مصداقی موضوع است. فرقی نمی‌کند. مثلاً شما در هر نهادی که کار می‌کنید اگر رئیس شما شخص مومنی باشد حتماً باید کار مربوط به آن نهاد را بلد باشد وقتی کار بلد نباشد اصلاً مومن نیست بلکه فردی دروغگوست.

اینجا بحثی که وجود می‌آید آنست که بسیاری بین کسی که ارزشی است و کسی که متخصص است به‌طور مثال متخصصی که کراواتی، لائیک ولی در عین حال انسانی متخصص و به‌اصطلاح کاربرد است فرق می‌گذارند به‌نظر شما این می‌تواند در یک ساختار دینی جای داشته باشد؟ این فرد متعهد به اعتقاد خودش است. ببینید اگر کسی ارزشی باشد و کاری بلند نباشد این فرد دروغ‌گوست ارزشی نیست.

خب به‌نظر شما ما از افرادی که ارزشی نیستند ولی متخصص هستند می‌توانیم استفاده کنیم یا نه؟ اگر کسی تخصص داشته باشد به‌تعبیر شما ولی ارزشی نباشد این آدم متخصص هم نیست.

اما احساس می‌شود در تمایز شما بین تخصص و تعهد اشکالی وجود دارد این‌طور نیست؟ بگذارید این‌گونه بحث کنیم، فرض کنید پزشکی در پزشکی مهارت دارد ولی همین فرد شخص متدینی نیست و تعهد اخلاقی ندارد این شخص کسی است که با حیثیت و ناموس دیگران ارتباط دارد و ممکن است به ناموس مردم خیانت کند خب این فرد اصلاً متخصص نیست کسی که پزشک باشد به معنی واقعی کلمه باید تعهد اخلاقی داشته باشد. آیا کسی می‌تواند جسم مردم را مداوا کند و به روح آنها آسیب بزند؟ قطعاً خیر. پزشک و متخصص واقعی کسی است که در عین امانتداری مهارت‌های درمانگری داشته باشد.

در همین حرفه خود شما به‌عنوان یک مدرس دانشگاه می‌توان از فردی استفاده کرد که بگوییم ارزش معنوی بالایی دارد اما سواد کمی دارد؟ اگر این فرد دیندار باشد و روزی صد رکعت نماز هم بخواند همه سال‌های عمرش هم روزه باشد و بی‌سواد باشد این شخص اصلاً متدین نیست. در سیستم دانشگاهی و به‌طور کل سیستم اداری ما به این دلیل مشکل زیاد است که یک سری افراد بی تخصص کارها و پست‌ها را اشغال کرده اند. اگر کسی متدین باشد حتماً کار هم بلد است و اگر کسی کار بلد باشد حتماً باید تعهد داشته باشد لاقلاً اگر تعهد دینی ندارد تعهد وجدان داشته باشد تعهد به‌جامعه‌اش و وطن داشته باشد بالاخره باید به چیزی تعهد داشته باشد.

به نظر شما سیستم گزینش کنونی در جامعه ما به گونه های است که بتواند دو مفهوم تخصص و تعهد را همسو با هم پیش ببرد؟
 واقعیت امر این است که سیستم گزینش ما در انتخاب افراد لایق خیلی موفق نبوده است چون که برای سنجش افراد لایق
 شاخصه های را مورد توجه قرار می دهد که چندان کارآمد نیست. ببینید الان حدود سی و پنج سال از انقلاب اسلامی گذشته
 هنوز خیلی از ملاک هایی که برای سنجش وجود دارد و در خیلی از گزینش ها مورد توجه نیز قرار می گیرد این است که مثلاً
 فلان داوطلب در حزب رستاخیز یا گروه های مسلح و معاند نظام عضویت داشته یا نه! خب کسی که الان میخواهد استخدام شود
 این آدم سال ۷۲ یا ۷۳ متولد شده است خب این فرد مگر میتواند در حزب رستاخیز عضویت داشته باشد. یک فرمی درست شده
 در سال شصت و هنوز همان فرم به کار برده میشود. سوال میشود که شخص سابقه جبهه دارد خب معلوم است که ندارد.

به نظر شما این چیزی که درباره سیستم گزینشی کشور میگویند کمی بزرگنمایی و بدبینانه نیست؟ من خودم برای اسم خودم
 احترام قائلم چیزی را که به زبان میآورم حتما دیده ام که میگویم الان فرم های گزینشی که وجود دارد میتواند ببیند.

به نظر شما برای پیشبرد تمدن اسلامی در کشورمان باید چه رابطه های بین تعهد و تخصص برقرار شود؟ ما اگر تعریف درست تعهد
 و تخصص را جستجو کنیم آن وقت متوجه میشوید که این دو مفهوم واقعا یکی هستند این یکی از بزرگترین اشتباهات ما بوده
 که این دو مفهوم را دو امر جدا از هم قرار داده ایم. یکی از بزرگترین اشکالات اداری ما این است که مثلاً میگویند این آقا متخصص
 است و دیگری متعهد است، این تقسیم بندی خیلی ساده و عوامانه ای است که تا به حال انجام شده است در این نگاه اینگونه
 نتیجه گرفته می شود که اگر فلان آدم تخصص نداشته باشد اما تعهد داشته باشد پس خوب است بر همین اساس آمدیم آدم
 ناکارآمدی را که ادعای دین داری داشته منصوب به یک کار تخصصی کرده ایم و او هم خرابکاری کرده است و در نهایت مردم
 را نسبت به دین و نظام مأیوس کرده ایم. از نگاه دیگر آمده اند و یک کار تخصصی را به یک متخصص بی تعهد سپرده اند آن
 وقت این شخص متخصص بی تعهد منشا فسادهای فراوانی شده است و پیامدهای آن هم کاملاً مشخص است. در نظام های اداری
 هر چه فضا پیچیده تر شود زیان این افراد که ادعای تخصص میکنند اما به هیچی، نه بخدا، نه به اخلاق، نه به وطن، تعهد ندارند
 بیشتر می شود. اگر قرار است که جامعه مطلوبی داشته باشیم باید یکبار دیگر مفاهیم مان بازتعریف کنیم. در آن بازتعریف
 متوجه میشویم که تخصص و تعهد نمیتوانند از هم جدا باشند یعنی امکان ندارد که فرد تنها یکی از اینها را داشته باشد.

در نهایت اگر نکته خاصی در این موضوع گفته نشده بفرمایید جاهایی در نظام هست که افراد توانمند و لایق یعنی همان متعهدان به اصطلاح کاربلدی وجود دارند که دست به اقدامات بزرگی زده‌اند. مثلاً افرادی که در صنایع دفاعی یا هسته‌ای با تخصص توأم با تعهد موجبات استقلال و خودکفایی ما در آن حوزه را رقم زده‌اند. اینگونه افراد کم توقع دقیقاً مصداق نمونه‌ای عالی متعهدین متخصص‌اند. شهدای مشهوری ما در این زمینه‌ها داریم و کسانی که هنوز هم گمنام‌اند.

آدرس مطلب :

<https://www.cafetarikh.com/news/۲۲۶۹۹/دروغ‌گوست-تخصص-بی-مسئول/۲۲۶۹۹>